

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/236713,Konferencja-Naukowa-Dzieci-starczy-slabi-Zeslancy-i-deportowani-Portret-zrodlowy-.html>
03.03.2026, 16:31

Konferencja Naukowa „Dzieci, starcy – słabi (?). Zesłańcy i deportowani. Portret źródłowy i literacki (XIX-XX w.)” – Lublin, 5-6 maja 2026

Dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie, Dyrektor Instytutu Literaturoznawstwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz Kierownik Katedry Literatury Oświecenia, Romantyzmu i Krytyki Artystycznej IL KUL oraz Kierownik Zakładu Literatury i Kultury Drugiej Połowy XIX Wieku ILP Uniwersytetu Warszawskiego we współpracy z Sekcją Badań nad Historią Syberii KNH PAN – dawnej Komisji Syberyjskiej zapraszają do udziału w ogólnopolskiej konferencji naukowej.

05.05.2026

Zesłania na Wschód stanowią jedno z najbardziej dramatycznych doświadczeń w dziejach narodu polskiego. W wiekach XVIII i XIX stały się one udziałem tysięcy Polaków zaangażowanych w działalność niepodległościową, uczestników powstań narodowych oraz ich rodzin. W okresie caratu zesłanie obejmowało nie tylko mężczyzn zdolnych do pracy, lecz także kobiety, dzieci i osoby starsze, dla których deportacja oznaczała przymusową egzystencję w skrajnie trudnych warunkach klimatycznych, społecznych i kulturowych. Po 1917 r. doświadczenie to zostało pogłębione przez totalitaryzm państwa sowieckiego. Masowe represje Polaków w postaci zesłania do łagrów, deportacji ludności z okupowanych ziem II Rzeczypospolitej objęły setki tysięcy osób cywilnych, w tym znaczną liczbę dzieci i ludzi starych. Syberia, Kazachstan, Ural stały się wówczas przestrzenią systemowej przemocy, przymusowej pracy i dezintegracji życia rodzinnego, a los najsłabszych pozostawał często poza głównym nurtem narracji historycznej.

Od 2013 r. organizatorzy cyklu konferencji syberyjskich, podejmują wysiłek krytycznej reinterpretacji utrwalonych wyobrażeń Syberii, ukazując ją jako przestrzeń wielowymiarowych doświadczeń historycznych, kulturowych i egzystencjalnych. Inauguracyjna konferencja, poświęcona problematyce Syberii infernalnej pozwoliła poszerzyć myślenie o „syberyjskim stereotypie”. Wystąpienia pozwoliły zakwestionować XIX-wieczny, spetryfikowany wyobraźniowy mit Syberii infernalnej – wizji niepełnej i wobec źródeł nieadekwatnej. Odsłanianie prawdziwszego oblicza Syberii dało zatem organizatorom impuls do poszukiwania formuły kolejnych konferencji. W 2015 r. spotkanie zogniskowane było wokół syberyjskich przestrzeni intymnych – w tym przestrzeni kulturowych, przestrzeni emocji zesłańców, Syberii postrzeganej jako bez-, ale i kres (doświadczenia, nadziei, planów, życia...) oraz krajobrazów (także „wewnętrznych”) obecnych w sztuce, wspomnieniach czy literaturze pięknej. W maju 2017 r. tematem stało się sybirskie sacrum.

Kontynuując i równocześnie rozszerzając geograficznie ten nurt badań zapraszamy do udziału w kolejnej:

KONFERENCJI NAUKOWEJ:

Dzieci, starcy – słabi (?). Zesłańcy i deportowani. Portret źródłowy i literacki (XIX-XX w.), która odbędzie się w dniach 5-6 maja 2026 r. w Oddziale Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie, ul.

Wodopojna 2

Celem konferencji będzie refleksja, w ujęciu interdyscyplinarnym, nad losem dzieci i ludzi starych – „najsłabszych” uczestników zesłań i deportacji – przedstawionym w świetle źródeł historycznych i literatury. Nie mniej ważne będzie również porównanie specyfiki zesłań i deportacji jako efektu represji carskich i sowieckich.

Proponowane obszary badawcze:

1. źródła historyczne i pamiętnikarskie dotyczące obecności szeroko pojmowanych „słabych” w realiach zesłań syberyjskich;
2. dzieci i starcy w sowieckim systemie totalitarnym;
3. zesłanie i deportacja – mechanizmy przemocy, aspekty prawne i podłoże polityczne represji sowieckich wobec dzieci i starców, problemy metodologiczne badań;
4. obrazy i reprezentacje „słabych” – dzieci, starców, chorych – w literaturze, wspomnieniach i relacjach;
5. język i poetyka świadectwa w narracjach o cierpieniu, starości i dzieciństwie, chorobie, cierpieniu w przestrzeni zesłania;
6. ikonografia i symbolika cierpienia, opieki, wspólnoty i wykluczenia w sztuce oraz kulturze zesłańców;
7. pamięć zbiorowa i współczesne reinterpretacje losów „najsłabszych” w dyskursie historycznym i artystycznym.

Informacje organizacyjne

- Sympozjum ma charakter interdyscyplinarny i skierowane jest do badaczy reprezentujących literaturoznawstwo, historię, historię sztuki;
- Konferencja odbywa się w ramach CPB „Polacy w Rosji i w Związku Sowieckim oraz województwach wschodnich II RP (Kresy utracone)”;
- Język konferencji: język polski;
- Miejsce konferencji: siedziba Oddziału IPN w Lublinie, ul. Wodopojna 2;
- Wystąpienia: 15 minut (do dyspozycji referentów będzie laptop, ekran multimedialny);
- Organizatorzy nie pobierają opłaty konferencyjnej, zapewniają referentom wyżywienie i bezpłatny druk materiałów pokonferencyjnych w nr 1 za 2027 r. „Przeglądu Humanistycznego” (40 pkt).

Zgłoszenia

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo wyboru referatów spośród zgłoszonych propozycji. Wybrani prelegenci zostaną poinformowani o przyjęciu referatów drogą mailową. Prosimy o nadsyłanie zgłoszeń wraz z abstraktem referatu (do 1800 znaków) do 16 marca 2026 r. na jeden z poniższych adresów e-mail:

- malgorzata.krol@kul.pl
- wladyslaw.rozkow@ipn.gov.pl
- bbhlu.sekretariat@ipn.gov.pl

ZAŁĄCZNIKI:

[Klauzula Informacyjna dla kandydatów na prelegenta/prelegentów konferencji naukowej pt. „Dzieci i starcy – słabi \(?\). Zesłańcy i deportowani. Portret źródłowy i literacki \(XIX-XX w.\)” \(doc. 37.5 KB\)](#)

[Formularz zgłoszeniowy na konferencję naukową „Dzieci i starcy – słabi \(?\). Zesłańcy i](#)

[deportowani. Portret źródłowy i literacki \(XIX-XX w.\)" \(doc, 36.5 KB\)](#)
[Zgoda na przetwarzanie danych osobowych kandydata na prelegenta/prelegenta i publikacji wizerunku prelegenta konferencji naukowej pt. „Dzieci i starcy – słabi \(?\). Zesłańcy i deportowani. Portret źródłowy i literacki \(XIX-XX w.\)" \(doc, 43 KB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Lublin

Lublin

Konferencja naukowa